

**VISITAS
AO COMPLEXO
MEDIOAMBIENTAL
DE SOGAMA
EN CERCEDA**

Guía Didáctica

Educación Primaria (6 a 9 anos)

Índice:

LIMIAR

Presentación
Contextualización e obxectivos
Metodoloxía e posta en práctica
Avaliación
Outros recursos
Redes sociais

CONTIDOS

Que é un residuo?
Un problema para o planeta
A estratexia dos tres erres
Por que temos que separar o lixo?
Que é Complexo Medioambiental de Cerceda?

ACTIVIDADES

LIMIAR

O desenvolvemento económico e tecnolóxico que se operou nas nosas sociedades, especialmente ao longo do último medio século, trouxo canda si innegables avances sociais. Pero tamén outros problemas que se foron axigantando. Entre estes últimos está a xestión da inxente cantidade de desperdicios que xeran cada día estas sociedades de consumo. O lixo é xa un problema ambiental e, en moitos casos sanitario, de primeira orde.

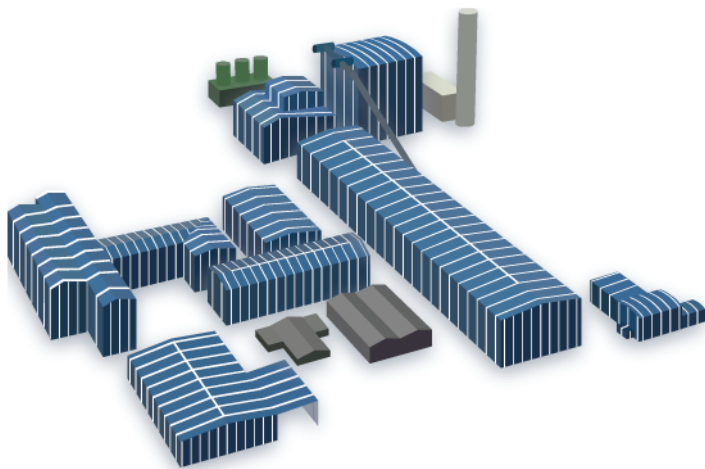
Como inverter esta tendencia que nos leva a un futuro incerto? Sen dúbida, o papel dos cidadáns é fundamental, tanto para esixir modelos máis sustentables como para contribuír dende a súa contorna inmediata a minimizar o problema. É por iso que dende a Sociedade Galega de Medio Ambiente (Sogama) coidamos que a sensibilización das xeracións máis novas é o cerne dun futuro mellor na xestión de residuos.

Como empresa pública encargada de xestionar a maior parte dos residuos que se producen en Galicia non esquecemos que unha das nosas misións centrais é a de traballar no coñecemento do problema. Sabemos que só se pode mudar o que se comprende, por iso é fundamental explicar á sociedade un noso traballo que depende, en boa parte, da colaboración cidadá. Para avanzar nesta tarefa partimos dunha estratexia universalmente aceptada: Reducir, Reutilizar e Reciclar (os chamados 'tres erres').

A unidade didáctica que ten diante de si está deseñada e pensada para alumnado de Primaria que por razóns de idade (hai que ter nove anos cumpridos) non poden visitar o Complexo Medioambiental de Sogama en Cerceda. Isto abrangue aproximadamente o primeiro e o segundo ciclo da Educación Primaria. É pois esta unha guía para que eses nenos e nenas de entre seis e nove anos poidan coñecer dun xeito ameno o funcionamento de Sogama. Mais como resto das guías orientadas a outros niveis educativos superiores, estes textos queren ser moito máis que unha simple enumeración das tarefas da sociedade pública. O obxectivo complementario, a miúdo esencial, é facerlle ver aos escolares galegos que eles tamén son unha peza indispensable para unha correcta xestión dos residuos. E en definitiva, para facermos un planeta mellor.

Primando criterios pedagóxicos, propoñemos nestas guías coñecementos orientados a cada nivel educativo pero tamén diversas actividades para reforzar a aprendizaxe e para que a adquisición dos contidos sexa o máis amena e divertida posible.

OBXECTIVOS

Como os docentes saben, o Currículo da Educación Primaria en Galicia establece dentro da súa Área de Coñecemento do Medio Natural, Social e Cultural para o Primeiro Ciclo de Primaria, un bloque adicado ao medio físico, espazos e materiais. E de xeito específico sinálase entre os contidos a tratar a participación do alumnado en tarefas de redución, reutilización e reciclaxe de residuos da escola para contribuír á conservación e mellora do medio natural.

Do mesmo xeito, para o Segundo Ciclo de Primaria, o currículo propón a búsqueda de información en fontes variadas sobre algúns dos problemas urbanísticos e ambientais máis comúns, e o análise e contraste das informacións obtidas. Así mesmo, suxírese a reflexión sobre as posibles solucións e actuacións coherentes para a conservación do medio natural ante a produción de residuos e a contaminación.

No marco dese propósito, a presente guía didáctica quere contribuír nesa tarefa cos seguintes obxectivos específicos:

- Contribuír ao coñecemento e sensibilización do alumnado en materia de residuos.
- Orientar a nenos e nenas cara a actitudes persoais máis positivas e correctas no referente á xestión dos residuos.
- Aumentar os coñecementos dos escolares sobre as instalacións de SOGAMA e o traballo que nelas se realiza.
- Concienciar ao alumnado da importancia da recollida selectiva e fomentar os hábitos de selección de residuos en orixe e depósito correcto nos diferentes colectores.

METODOLOXÍA E POSTA EN PRÁCTICA

Propónse o uso desta guía a través dunha lectura comprensiva da mesma na que participen profesorado e alumnado, constituíndose no primeiro achegamento a estas instalacións que en cursos posteriores terán oportunidade de visitar. A realización das actividades propostas na última parte deste documento servirá para asimilar e relacionar a información que se achega.

Para a secuenciación do traballo exposto na guía didáctica, súxírense dúas sesións lectivas de 50 minutos. Unha primeira sesión de lectura comprensiva introduciría os conceptos básicos relacionados cos residuos, o modelo de xestión e o Complexo Medioambiental de Cerceda. Unha segunda sesión consistiría na realización de actividades. Porén, este material é xustamente iso, unha guía, que o profesorado pode adaptar ás súas preferencias ou necesidades, eliminando ou engadindo actividades á lista proposta, ou mesmo inserindo as actividades suxeridas no medio da lectura dos textos propostos.

AVALIACIÓN

A través das actividades propostas o profesorado poderá avaliar os coñecementos cos que contan os alumnos en materia de xestión e tratamento de residuos nas instalacións de SOGAMA. Suxírese tamén a introdución dunha avaliación previa que se cinguiría ás cuestións básicas resumibles nas preguntas:

- Por que separamos o lixo en varios colectores?
- Cantos colectores de recollida selectiva existen? Como son?
- Que se deposita en cada un deses colectores?

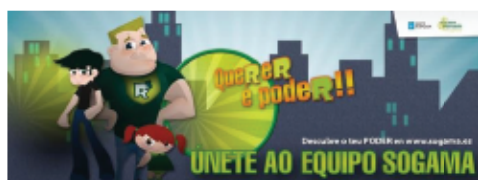

MÁIS RECURSOS: O CADERNO VERDE

Sogama leva moito tempo elaborando materiais diversos de sensibilización ambiental. Na web da entidade (www.sogama.es) pode accederse a recursos diversos. Ademais, Sogama conta cunha web educativa, O Caderno Verde, www.cadernoverde.com, que iniciou a súa andaina proporcionando de xeito gratuito todas as semanas contidos orixinais especialmente deseñados con esa fin.

O Caderno Verde inclúe contidos específicos para o primeiro e segundo ciclo de Educación Primaria. É esta unha decisiva etapa educativa, onde o marco lexislativo vixente salienta como eixo de traballo o desenvolvemento das competencias básicas que permitan encamiñar o alumnado cara ao logro dunha formación integral. Sogama aposta por ofrecer contidos especificamente pensados para combinar os seus obxectivos de sensibilización ambiental con ese proceso de adquisición de habilidades culturais básicas vencelladas á lectura, escritura, cálculo, sentido artístico, creatividade, etc. Os materiais permiten traballar de xeito transversal os obxectivos ambientais en todas as áreas: Lingua Castelá, Lingua Galega, Inglés, Coñecemento do Medio, Matemáticas e Educación Artística.

Contribúese así a que desde o inicio da escolarización obrigatoria, a comunidade educativa dispoña de variedade de recursos para que a concienciación das pequenas e pequenos de hoxe sexa mañá o garante do éxito das políticas de prevención, redución, reutilización e reciclaxe.

REDES SOCIAIS

Podedes consultar tamén a actividade de Sogama nas redes sociais. Ademais da actualidade da propia Sogama, achegamos tamén informacións e recursos ambientais diversos de moito interese:

Facebook – Educación Ambiental Sogama

<http://www.facebook.com/pages/Por-unha-Galicia-sostible-Educacion-Ambiental-Sogama/121092541234511>

Twitter – Educación Ambiental Sogama

<https://twitter.com/EASogama>

Tuenti Educación Ambiental Sogama

<http://www.tuenti.com/educacionmedioambientalsogama>

* Tamén recomendamos visitar o Espazo Abalar da Consellería de Educación

<https://www.edu.xunta.es/espazoAbalar/espazos/recursos>

A cartoon illustration of a young girl with dark skin and large, expressive brown eyes. She has black hair styled in two high pigtails. Her face is rosy with red cheeks, and she has a wide, happy smile showing her red tongue. She is wearing a dark blue jacket over a red shirt with a white collar. She is holding a green stick or pencil in her right hand and has her left hand raised in a friendly gesture. The background is white with a vertical green bar on the left side.

Outras palabras que empregamos son:
lixo, desperdicio, refugallo...

Non todos os residuos son iguais. Aquí imos falar dos residuos urbanos.
Chamámolles así ao refugallo que se xera nos nosos fogares, nos comercios ou nas oficinas

RESIDUOS ORGÁNICOS OU BIODEGRADABLES.

RESIDUOS INORGÁNICOS OU NON BIODEGRADABLES.

6

UN PROBLEMA PARA O PLANETA

Un dos principais problemas que sofre o noso planeta é o dos residuos. O planeta non é quen de soportar o inxente volume de refugallo que xeramos e que non para de medrar nos últimos anos.

A humanidade xoga un partido decisivo contra o lixo e ti tamén formas parte deste gran equipo. Implicate!!!

SABÍAS QUE...

Un litro de aceite que non depositamos correctamente pode contaminar ata 1.000 litros de auga?

Para producir unha tonelada de cartón hai que talar 14 árbores?

Moitos animais mariños (peixes, tartarugas, leóns mariños...) e aves morren cada ano de fame, debido á inxestión de bolsas de plástico que bloquean os seus aparellos dixestivos?

UNHA APOSTA POLO PLANETA: A ESTRATEXIA DOS 3 R

Nós podemos cambiar a situación actual. Somos pezas claves.

Para iso temos que :
Reducir, Reutilizar e Reciclar

Estes son os chamados “tres erres” e agora imos ver en que consisten.

Reducir.

O mellor residuo é o que non chega a producirse.

A primeira regra é pois xerar a menor cantidade posible de residuos no noso día.

Como podemos facelo?

A norma principal é pensar ben o que necesitamos e non mercar cousas que non temos claro que imos darlle uso.

Reutilizar

Antes de converter en residuo un produto temos que pensar:

Podemos darlle máis utilidade? En moitos casos isto é posible. Así por exemplo a roupa ou os libros que xa non precisamos poden ser de moita utilidade para outros.

Tamén podemos aproveitar botellas, tarros, caixas de cartón...para outros usos diarios.

Reciclar.

Unha vez que o residuo xa é un feito temos unha última oportunidade de aproveitamento na reciclaxe.

Recuperar parte do refugallo é unha maneira de preservar os recursos naturais e aforrar consumo de auga e enerxía.

Aquí é fundamental unha correcta separación do lixo nos nosos fogares.

POR QUE TEMOS QUE SEPARAR O LIXO?

Os residuos que depositamos nos colectores recóllense por separado para facilitar as tarefas de reciclaxe. Por iso é tan importante que separemos nas nosas casas o lixo.

Así depositamos correctamente en cada colector o refugallo que corresponde.

Fíxate ben como é cada colector e que tipo de residuo hai que depositar.

COLECTOR DE VIDRO RESIDUOS: ENVASES DE VIDRO

Ten en conta que:

Os envases deben depositarse sen tapóns, cortizas ou tapas.

Non debes depositar lámpadas, espellos, cristais de ventás, louza ou vasos.

COLECTOR PAPEL/CARTÓN RESIDUOS: PAPEL E CARTÓN

Ten en conta que:

O papel debe ir libre de grampas ou espirais.

Evita mesturar bolsas de plástico ou papeis e cartóns con graxa.

COLECTOR AMARELO

RESIDUOS: ENVASES LIXEIROS

(ENVASES DE PLÁSTICO, LATAS E BRIKS)

Ten en conta que:

Non se poden botar residuos que non sexan envases (por exemplo, nin bolígrafos nin xoguetes...)

Tampouco envases de residuos industriais, hospitalarios ou perigosos (por exemplo, nin botes de pintura nin menciñas)

COLECTOR XENÉRICO

RESIDUOS: RESTO

Ten en conta que:

Non botes nada que poida ir nos anteriores nin tampouco residuos moi grandes.

COMO É?...

Ao colector de vidro tamén se lle chama iglú verde. Sabedes por que? Porque se parece ás casas dos esquimós (iglús)

que é o complexo MEDIOAMBIENTAL DE CERCEDA?

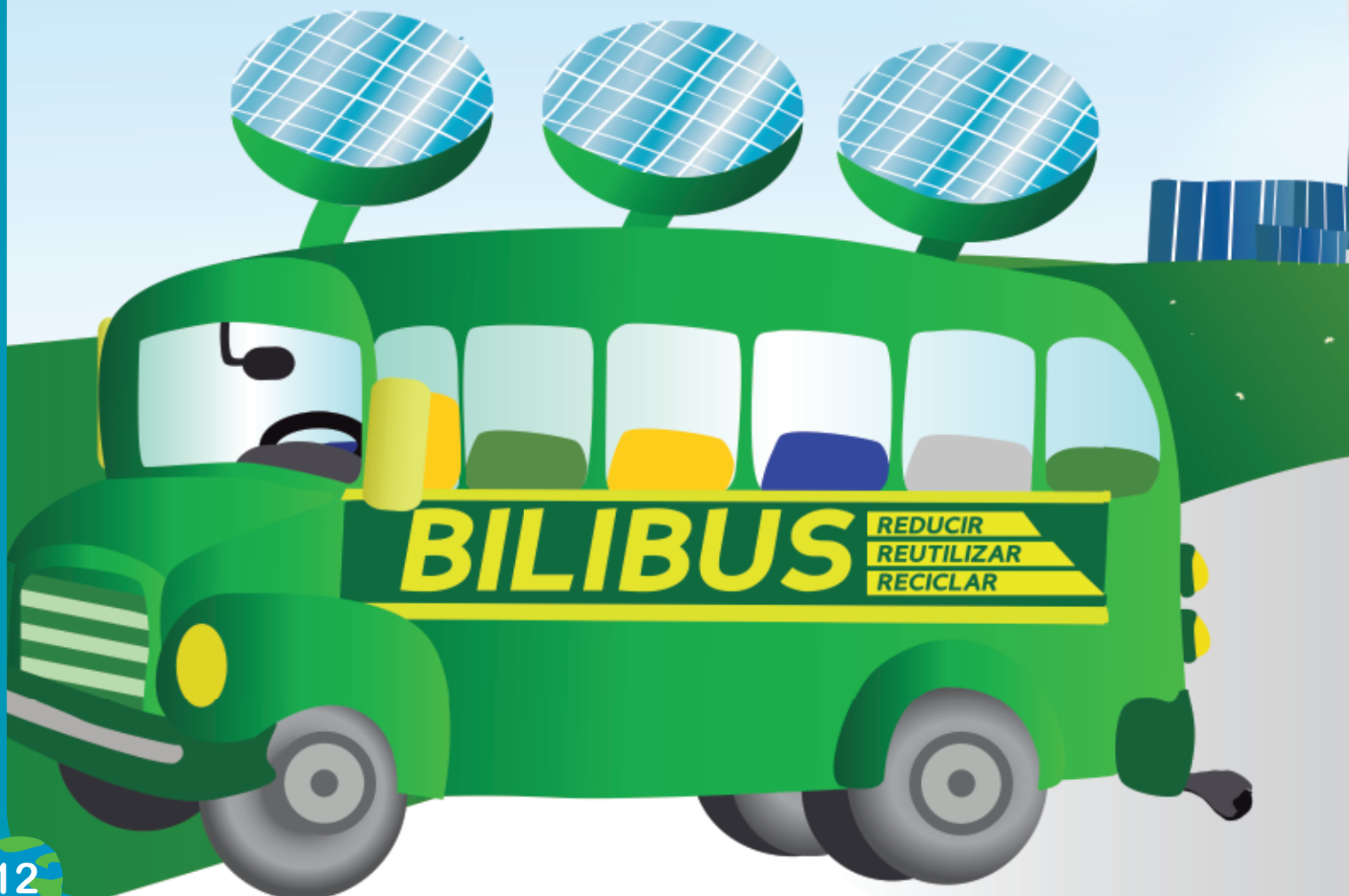

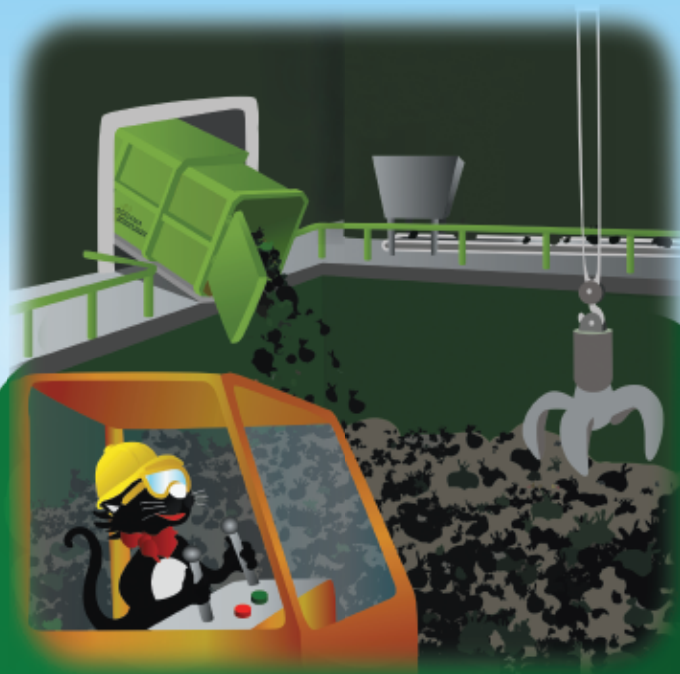
As instalacións centrais de Sogama están en Cerceda, un concello que está entre A Coruña e Santiago. Aquí é onde chega o lixo por ferrocarril e tamén en camións.

O lixo que botamos nos colectores amarelos vai a unha planta de clasificación onde se separan os envases de plástico, as latas e os bricks para que así aínda poidan reciclarse.

O refugallo que vai no colector verde chega a Sogama e logo de recibir distintos tratamentos convértese en combustible. Co lixo que non se pode reciclar prodúcese electricidade.

Cando cumpras nove anos podes ir ata Cerceda para ver como funciona a planta de tratamento de residuos. Só tes que dicirlllo aos teus profesores e, se eles o estiman conveniente, en Sogama recibiránvos para explicarvos a importancia que ten tratar ben o lixo. E iso, xa vistes, é tarefa de todos!

ACTIVIDADES

ACTIVIDADE 1

Xa coñeces os tres erres, Reducir, Reciclar, Reutilizar?

Busca no dicionario estas tres palabras e apunta os significados.

Teñen máis dun?

A cal nos referimos cando falamos de xestionar correctamente o lixo?

?

ACTIVIDADE 2

Completa as frases coas palabras que faltan:

- No colector azul depositamos o p....p....l e o cart.....
- No colectorm....r....l.... botamos os envases de plástico, briks e as l....t....s
- Os r....stos non r....ciclabl....s van ao colector v.....rd.....

ACTIVIDADE 3

Sogama impulsa o proxecto 'Illas de Reciclaxe escolares' en moitas escolas galegas.

Sabes en que consiste?

Ten illa de reciclaxe a túa escola?

ACTIVIDADE 4

Na cociña do comedor sobraron varias mazás, unha ducia de laranxas, media ducia de plátanos e medio paquete de azucre.

Que debe facer un bo cociñeiro?

Tirámo-lo todo ou usámolo para

preparar algo?

Que se che ocorre?

ACTIVIDADE 5

En que colector depositarías cada un destes produtos despois de telos utilizado?

- O periódico do día
- As pilas da lanterna
- O bote de xel da ducha
- A caixa de cereais
- O tarro da marmelada (Olo: vai o tarro e a tapa ao mesmo sitio?)
- Un folleto con ofertas da tenda
- A lata das sardiñas
- O brik do zume
- A botella de auga (De que material está feita a botella?)
- A lata dos pementos
- O bote de suavizante
- Unha revista que viña co periódico o mes pasado

ACTIVIDADE 5

Facédevos con varios folletos de supermercados da zona.

Elixide algunha páxina ao chou. Reflexionade sobre os produtos que aparecen.

Logo de que os consumísemos, en que colector depositaríamos cada un deles?

ACTIVIDADE 6

Pensaches algunha vez na cantidade de residuos que na escola se xeran cada día?

Imos observar como exemplo os que se poden xerar durante o recreo. En grupos que a vosa mestra ou mestre establecerá, deberedes facer unha breve exploración visual no patio antes e despois do tempo do recreo. Apuntade o que vedes.

Cantos residuos hai fóra da papeleira, no chan?

E na papeleira vedes moitos?

Que tipo de residuos?

ACTIVIDADE 7

Logo do que vimos, poderías resumir o que aprendiches sobre os residuos?

Como se clasifican e que se fai con eles?

Como lle ensinarías á xente a importancia de reducir, reutilizar e reciclar?

Tes xa unha idea clara do que fai Sogama?

Elabora unha breve redacción sobre estes temas.

ACTIVIDADE 8

Ao igual que na casa ou nunha oficina, na escola tamén se xeran residuos urbanos e é posible reducilos. Le estes consellos. Ocórreseche algún outro?

Antes de comezar o novo ano escolar, revisa o teu material. Moitos útiles de cursos anteriores pódense reutilizar.

Fai unha lista do material que precisas para as túas tarefas escolares. Isto axudarache a mercar só aquilo que realmente precisas.

Imprime ou fotocopia só aquilo que sexa imprescindible.

Reutiliza os papeis que xa non che sirvan. As follas de papel escritas por unha soa cara poden volver usarse. Incluso podes cortalos e volver grampalos para facer cadernos.

Emprega papel reciclado e libre de cloro.

A miúdo o material escolar trae un exceso de embalaxe. Emprega os que teñan menos envoltorios. Busca maneira de reutilizar esas embalaxes.

ACTIVIDADE 8

Mira as seguintes afirmacións. Algunhas son verdadeiras (V). Outras falsas (F). Marca a correcta en cada caso.

- ☐ O papel depositase no colector verde
- ☐ As latas, envases de plástico e briks deben depositarse no colector amarelo
- ☐ A pel da laranxa depositase no colector azul
- ☐ No iglú verde depositanse as lámpadas
- ☐ Un xoguete de plástico debe de ir ao colector verde
- ☐ Todos os concellos de Galicia levan os seus residuos a SOGAMA
- ☐ Cando comes unha pizza, a caixa debe de ir ao colector azul
- ☐ Un vaso debe de ir ao colector xenérico
- ☐ Reutilizar é aproveitar os materiais dos residuos para elaborar novos produtos
- ☐ Reutilizar consiste en empregar as cousas en varias ocasións tentando darlles a máxima utilidade antes de convertelas nun residuo

ACTIVIDADE 9

Facemos un mural na Illa de Reciclaxe?

Que cousas podemos atopar no lixo?

O alumnado irá levantando a man para suxerir e escribirá na pizarra o residuo correspondente. Posteriormente, cada un deles realizará un debuxo do residuo.

Nun mural, e por baixo do debuxo do correspondente colector: amarelo, verde, azul e iglú, colocaremos os debuxos recortados.

XUNTA
DE GALICIA

